

ПОЖРТВОВАНА МАЋЕХА .

У времена незаборавног *Belle Époque*, наш поморски и речни капетан Божидар-Божа Ђаја (1850-1914) имао је болесну супругу Делфину (дев. Deróix-Anger; 1861-1902), чија је капетанска плата добрим делом ишла за скупе лекове и лечења. Други, велики део новца ишао је на школовање деце (три сина и ћерка), не рачунајући ту још и многа новчана оправдана задуживања исто за лекове и остало.

Током летњег одмора, после Делфинине смрти (1902), капетан Божа је са децом био као и обично, код својих у Дубровнику, где је упознао бечку бароницу Ану фон Зигл (Anna von Siegel), која је исто била удовица. Крајем исте те године њих двоје су се и венчали, живећи тако на релацији Београд – Беч – Дубровник. Ана није имала потомства са покојним првим супругом, а децу је необично волела, тако да је сву своју љубав пренела на Божину децу, као да су њена.

Капетан Божа је, неколико година доцније, 1907, морао да се, повуче јер је доста рано постао срчани болесник. Изгледа да на крају није уопште успео да од Краљевине Србије и I Српског паробродарског друштва у коме је дотле радио, стекне икакву пензију(!), иако је он био законити поданик оновремене Србије, који је, рецимо, предложио да се остарели реморкер *Делиград* из темеља обнови и претвори у праву салонску речну лађу, којом је пловио Дунавом 17 година. Као неплаћени пензионер дефинитивно се преселио у Хинтенбрил крај Беча, где је Ана имала кућу, али и због већег броја ондашњих познатих кардиолога који су му били потребни.

Божин првенац био је наш и светски физиолог, члан више академија Иван Б. Ђаја (1884-1957), који је био ђак I Београдске гимназије »Краљ Александар I Обреновић«, и 1901/02, полагао велики испит зрелости, под заиста тешким породичним околностима, јер му је мати Делфина, после дуге болести умрла месец дана пре свршетка школе. О почетном школовању на Сорбони бринула се његова бака по мајци, док му је за наставак студија за магистарски и докторски рад штедро помагала маћеха Ана фон Зигл. Завршивши целокупно школовање у Паризу, враћа се у Београд и 1910, оснива на Универзитету Физиолошки институт.

Његов отац, пензионисани капетан Божа Ђаја умире од срца 6. IV 1914. и бива сахрањен на Централном бечком гробљу. Иван нешто пре свршетка тог семестра одлази да обиђе очев гроб и да се види са маћехом Аном. Међутим у исто то доба, Младобосанци нису могли да дозволе тек тако да прође аустро-угарска војна провокација на Видов-дан у Сарајеву, што на крају би иницијална каписла Великога рата. Граница између Аустро-Угарске Монархије и Краљевине Србије беше затворена и сви они наши поданици који су се неким случајем нашли у иностранству нису могли да се врате. Уистину су били ретки они који су то успели: сетимо се, примера ради, како се стари наш војвода Радомир Путник вратио кући. Млади Иван Ђаја није био те среће као војвода Путник, него је остао код маћехе Ане у Хинтенбрилу.

Почетних месеци рата Иван није никоме сметао, међутим, бечка полиција је на крају покуцала и на Анина врата, тражећи од ње да им одмах

преда српског шпијуна, који се крије код ње – слично, као што је било и са нашим академиком Јованом Туроманом, само много уљудније. Иван је покушао да им објасни ко је он, шта је и због чега је ту, али пошто уопште није вредело, није желео маћехи да прави још више неприлика, те се поче паковати да крене са жандармима. Бароница Ана фон Зигл схвативши веома добро шта ће даље да се дешава, буквално стаде између Фрањиних жандарма и нашег младог научника, заштитивши тако свог вољеног посинка, заклињући се својом чашћу, племством и титулом. Уљудни жандарми ипак устукнуше и Ивана привидно оставише, рекавши да момак ових дана, када му то буде згодно, наврати до оближње станице полиције да му издају важећу легитимацију! Било је сасвим јасно куда све то води, те због тога Ана рече:

– Као бароница, захтевам да ваши људи пошаљу писара и два сведока да се овде, у мом дому изда важећи документ за мог пасторка!..

Жандарми беху кисела израза лица, али су се ипак повиновали баронициној вољи. Истог тог дана проф. Иван Б. Ђаја добио је важећу легитимацију Монархије. Захваљујући њој он се од тог тренутка могао потпуно слободно кретати свуда по Царевини, што му је помагало да се састаје са тадашњим бечким колегама физиолозима и осталим научницима.

Када се Велики рат завршио и проф. Иван Ђаја намеравао да се најзад врати у знатно проширену Отаџбину, ондашње Краљевство СХС, уопште није имао срца да брижну маћеху остави у Бечу, јер је храбра старица Ана остала потпуно сама. У првом тренутку бароница се нећкала, али када је промислила крене заједно са Иваном у Београд!.. Живела је са сада увелико одраслом децом покојнога капетана Боже, којима је и даље била као права мајка.

Нешто пред избијање II Светског рата, та храбра и пожртвована жена, бароница Ана фон Зигл се упокојила. По својој жељи почива у породичној гробници у Бечу.

Коста Ђ. Кнежевић

(Политика, 4. VIII 2017, субота, бр. 37.260, год. CXIV, стр. 23, »100 година од Великог рата«; текст је скраћен).

КОМЕНТАРИ ЧИТАЛАЦА ПОЛИТИКЕ ONLINE

Nikola Andric (5. VIII 2017)

Problem je u tome da nema dovoljno baronica kao Ane von Zigl za sve nas.

Marko Stojiljkovic (7. VIII 2017)

Pratim tekstove povodom 100 godina od Velikog rata i ovaj je po svemu sudeći ubedljivo najslabiji. Nit je poucan niti je stilistički bogat, ama baš ništa. S druge strane ostali tekstovi su za anale. Hvala...

(*24. V 1850, Дубровник – †6. IV 1914, Беч)
у униформи речног капетана са својом другом супругом
бароницом **Аном фон Зигл** (Anna von Siegel).

КОМЕНТАРИ БЛИЖЊИХ

Velja čaturica (14.VIII 2017)

...Видим да су и ови што те критикују за понеки чланак – постали Твоји верни читаоци...

A.E.G. (15. VIII 2017)

Супер су ти ови чланци! (*»Пожртвована маћеха«, »Аписов крај«, »Па Ви сте Србин«*).

Saša V. (18. VIII 2017)

Hvala Ti najlepša na tekstovima!.. Pročitaću ih sa osobitim zadovoljstvom...

Ivanka M. (18. VIII 2017)

...Хвала Вам на овим Вашим чланцима!!!... Увек ми је занимљиво све што Ви откријете и напишете!!!...

Vasilije K. (1. IX 2017)

...Хвала Ти што си ме се сетио. Са задовољством сам их прочитао. То су прави медаљончићи. Не знам да ли си размишљао о томе да их сабереш и објавиш у посебној књижици. Била би то радо читана штива од широког круга читалаца...

